

Lekker eigenwijs!

Poëzieles **bovenbouw** bij het thema van de Kinderboekenweek 2024

Door Anke Herder

Duur: 60 minuten

Benodigde materialen: printjes van het praatblad, pennen, potloden en papier.

Vorbereiding: Print van te voren voor twee- of drietallen het praatblad (zie p.4). Leerlingen hebben eigen pennen of potloden en papier nodig. Projecteer het versje 'Lekker eigenwijs' (zie bijlage) op het digibord of maak prints in kleur.

Stap 1 – Introductie thema

10 minuten

Projecteer het versje bij de Kinderboekenweek op het digibord of deel printjes uit. Lees het versje hardop voor. Laat de kinderen meelezen.

mijn mobiel wil mij verleiden en
piept telkens: "kijk naar mij!" -
ondertussen roept mijn nieuwe spel:
"kom gauw, je krijgt er een leven bij!"

maar ik doe net of ik ze niet hoor
want ik ben lekker eigenwijs -
ik verdwijn veel liever in mijn boek
en maak zo de allermooiste reis

want in die werelden van woorden,
beleef ik vele levens en verhalen -
dus laat mij nu rustig lezen en
kom me voorlopig maar niet halen...

Tip voor de meertalige klas

Vraag leerlingen met een andere thuistaal dan het Nederlands wat 'eigenwijs' is in hun taal. Is dat woord ook een samenstelling met een heldere betekenis?

Voer een klassikaal gesprek aan de hand van de volgende vragen:

- Wat is hier aan de hand? Hoe is de 'ik' in het rijmpje eigenwijs?
- Zou jij ook deze keuze maken? Liever lezen dan met je mobiel bezig of gamen? Waarom?
- Zie je op de plaatjes nog meer dingen die te maken hebben met 'eigenwijs zijn'?
- Het woord eigenwijs bestaat uit twee stukjes. Welke zijn dat? (*Eigen en wijs*). En wat zegt dat over de betekenis van het woord? (*Wijs betekent hier 'manier' dus je doet iets op je eigen manier. Je luistert bijvoorbeeld niet naar goede raad*).

TAALWEETJE!

Het woord bestond al in de middeleeuwen! Schrijfwijze: *eyghenwijs* (1466) en later ook *eyghen-wijs* (1617). Zie: <https://www.etymologiebank.nl/trfwoord/eigenwijs>.

Stap 2 – Gedichten en het thema verkennen

20 minuten

Laat leerlingen in duo's of drietallen werken. Maak een keuze of de leerlingen beide gedichten bespreken of één gedicht.

Tip voor de meertalige klas

Zijn er meer kinderen met dezelfde thuistaal, laat hen dan in taalhomogene groepjes samen naar (een deel van) de gedichten kijken en over de vragen praten.

- Deel de praatbladen met de gedichten uit. Lees zelf het eerste gedicht hardop voor.
- Laat de leerlingen de vragen op het praatblad samen bespreken. Ze hoeven de antwoorden niet op te schrijven.
- Nabespreking. Bespreek met de leerlingen kort beide gedichten:
 - Zijn de ik-figuren in de gedichten 'eigenwijs'?
 - Zouden ze dat wel eens willen zijn? Waarom denk je dat?
 - Wat kunnen goede redenen zijn om wél eigenwijs te zijn, maar ook om juist níet eigenwijs te zijn?

Je kunt er soms voor kiezen om eigenwijs te zijn. Bijvoorbeeld omdat je echt geen zin hebt om te doen wat je allemaal moet doen (zie gedicht 1, de ik-figuur doet het niet, maar zou best eens anders willen). Maar je kunt er ook voor kiezen om juist niet eigenwijs te zijn maar heel goed te luisteren, omdat je iets wilt bereiken (gedicht 2).

Op het plaatje onderaan het praatblad zie je een vogel. Hij zegt: *Zing altijd je eigen wijs.*

Bespreek:

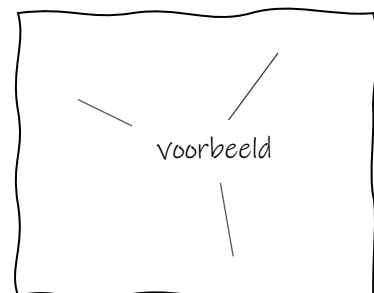
- Wat bedoelt hij daarmee? (Zie ook start van de les).
- Ben je het daarmee eens? Is het belangrijk dat je dingen op je eigen manier doet?
- Kan jij altijd 'je eigen wijs zingen'? Wanneer wel of niet?

Stap 3 – Schrijven voorbereiden

10 minuten

Laat leerlingen individueel werken met een vel papier en een potlood. Geef deze **instructies**:

1. Bedenk een voorbeeld van toen je zelf eigenwijs was, óf een voorbeeld van dat je juist niet eigenwijs was, omdat je daar iets mee wilde bereiken.
2. Zet dat voorbeeld in één woord of een kort zinnetje in het midden van het vel papier. Omcirkel dat woord/die zin om een woordspin te maken.
3. Noteer daaromheen steekwoorden zo precies mogelijk de situatie. Bijvoorbeeld informatie over 'wie', 'wat', 'waar', 'waarom', 'wanneer', 'hoe'. Schrijf minstens 10 dingen op.

4. Omcirkel nu de 3 woorden die het beste bij het voorbeeld passen en ook spannend, interessant, grappig of vreemd zijn. Schrijf daar steeds twee nieuwe woorden bij die het nog wat preciezer maken. Denk aan: gevoelens, kleuren, tijdstippen, et cetera. Al deze woorden zijn de bouwstenen voor jouw eigen gedicht.

Stap 4 – Zelf een gedicht schrijven

15 minuten

Laat leerlingen werken met een eigen vel papier (of in een schrift) en een potlood of pen. Geef deze instructie:

1. Schrijf een gedicht in de ik-vorm.
2. Gebruik de woorden die je hebt uitgewerkt.
3. Het gedicht hoeft niet te rijmen.

Laat leerlingen nadenken over hoe ze hun gedicht interessant en prikkelend kunnen maken voor de lezers. Geef de leerlingen bijvoorbeeld deze instructies:

- Wat doe je met het woord (of het korte zinnetje) in het midden, dus het onderwerp? Ga je dat gebruiken en wil je dat de lezer precies weet waar het gedicht over gaat, of niet? Als je het weg laat, wordt het gedicht misschien wel spannender...
- Het 1^e gedicht op het praatblad laat iets zien van hoe de ik-figuur zich voelt. Hoe kan jij dat bereiken bij de lezer? Welke woorden wil je in elk geval gebruiken?
- Bij het 2^e gedicht moet de lezer goed nadenken over wat er aan de hand is. Wil je dat ook bereiken bij de lezer? En zo ja, hoe ga je dat doen?
- Ga je gebeurtenissen beschrijven in de volgorde zoals het echt ging, of doe je daar iets anders mee?

Tip voor de meertalige klas

Geef leerlingen met een andere thuistaal de mogelijkheid om in die taal te schrijven (en/of de woordspin te maken), of laat hen gebruik maken van vertaalapps. Vraag vooraf of ouders voorbeelden hebben van gedichten of liedjes in de thuistaal over dit thema. Luister er met de hele klas naar.

Stap 5 – Afronding

5 minuten

Na stap 4 hebben de leerlingen een (eerste versie van hun) gedicht geschreven. Misschien wil een leerling de eigen tekst al voorlezen? Rond de les af en vertel wat jullie -al dan niet op een later moment- verder gaan doen met de gedichten. Suggesties:

- ❖ Eigen gedichten nog beter en mooier maken (zie ook de vragen hierboven);
- ❖ Elkaar interviewen over het maken van en de inhoud van de gedichten;
- ❖ Tekeningen maken bij je eigen gedicht of het gedicht van een ander;
- ❖ Poëzieposters maken van de eigenwijze gedichten.

PRAATBLAD LESBRIEF BOVENBOUW

Gedicht 1

Zo veel

Kamer opruimen, tafel dekken
Zorg dat je voeten altijd zijn geveegd
Hond uitlaten, kippen verzorgen
Is de postbus trouwens al geleegd?
Typecursus volgen en huiswerk maken
Ga je mee bij opa en oma op bezoek?
Donald Duckjes blijken niet voldoende
Lees nou eens een echt goed boek
Dan de volgende ochtend kranten bezorgen
Als de veters zijn vervangen van mijn schoen
Uhm, ik snap dat het allemaal 'nuttig' is,
maar eh,..... mag ik ook een keertje niks doen?

Thorre van Aarle (groep 8)

Uit: Confetti in mijn hoofd. De mooiste gedichten van Kinderen & Poëzie 2022-2023.

Vragen om samen over te praten:

- Herken je wat Thorre schrijft?
- Welk gevoel heeft hij over alle dingen die hij noemt?
- Waarom wil hij eens 'een keertje niks doen'?
- Vind je dat eigenwijs? Waarom wel of niet?
- Hoe zou het er uit zien als de 'ik' in het gedicht wel lekker eigenwijs is?

Gedicht 2

Luisteren voor een scooter

Mijn moeder huppelt op deze zonnige dag.
Vanochtend luisterde mijn broer voor het eerst.
Hij krijgt binnenkort een scooter.
Ik luister sinds ik een hond heb

Elsbeth van der Weide (13 jaar)

Uit: Doe Maar Dicht Maar, 2023

Vragen om samen over te praten:

- Het gedicht heet 'Luisteren voor een scooter'. Kun je uitleggen waarom dat zo is?
- En wat heeft dat te maken met dat de 'ik' een hond heeft?
- Wat heeft dit te maken met 'eigenwijs zijn'?

Zing altijd je
eigen wijs!

BIJLAGE LESBRIEF BOVENBOUW – POËZIEPALEIS

mijn mobiel wil mij verleiden en
piept telkens: "kijk naar mij!" -
ondertussen roept mijn nieuwe spel:
"kom gauw, je krijgt er een leven bij!"

maar ik doe net of ik ze niet hoor
want ik ben lekker eigenwijs -
ik verdwijn veel liever in mijn boek
en maak zo de allermooiste reis

want in die werelden van woorden,
beleef ik vele levens en verhalen -
dus laat mij nu rustig lezen en
kom me voorlopig maar niet halen...

Anke Herder

zing altijd je
eigen wijs!

Let op
je spelling!

ik ben lekker ijgenweis
ik ben lekker ijgenweis
ik ben lekker ijgenweis
ik ben lekker ijgenweis
ik ben lekker ijgenweis

©Tekst, taal & educatie, 2024